

En grønn by - med plass til alle.

Bergen Venstres program 2015 - 2019

VENSTRE
Bergen

Innledning

Venstre mener Bergen må ha større ambisjoner innen miljøvennlig byutvikling og utbygging av kollektivtilbudet. Vi vil redusere kravene til rapportering og byråkrati i skolen, styrke det sosiale tilbudet til de som faller utenfor, og sørge for en ansvarlig kommuneøkonomi som er tydeligere i prioriteringene sine.

Grønn, bærekraftig byutvikling krever et bedre kollektivtilbud. Venstre vil prioritere miljøvennlig transport og infrastruktur og vil sikre en rask og effektiv utbygging av Bybanen til alle bydelene. Bergen er en attraktiv by å bo i og den vokser raskt. For at veksten skal være bærekraftig, må økningen i transportbehovet dekkes med buss, bane, sykkel og gange. Da må vi legge til rette for fortetting og en klimavennlig, urban byutvikling.

Venstre vil bruke de store pengene på de viktigste oppgavene. Rusomsorgen må gis et løft, og for å løse de alvorlige narkotikaproblemene i Bergen må vi se etter nye tiltak som har fungert i andre byer.

Boligmangel er den største utfordringen vi står overfor i sosialpolitikken. Den rammer en gruppe med svært ulike behov. Å ha tak over hodet og en jobb å gå til er viktig og derfor vil Venstre prioritere bolig og arbeid til alle.

Barnevernet må styrkes i alle bydelene for å sikre både tidlig bistand og flere forebyggende tiltak.

Vi vil gi et godt barnehagetilbud og en god skole til alle barn. Barnehagetilbudet må bli mer tilpasset barnas og foreldrenes behov. Derfor vil vi gi alle barn i Bergen rett til barnehageplass fra fylte ett år og sikre et tilbud om nærbarnehage til alle.

Vi har tillit til lærerne og vil fjerne unødvendige krav til rapportering og testing som stjeler av tiden som heller bør brukes på undervisning.

For å gi et nødvendig løft til de viktigste oppgavene kommunen har, trenger vi en sunnere kommuneøkonomi. Kommunen må både øke inntektene og redusere utgiftene for å sikre et godt og bærekraftig tjenestetilbud til alle.

Venstres liberalisme er universell, global og grenseløs. Alle er like mye verdt, alle er like for loven og alle skal behandles med respekt – uansett hvor du kommer fra, hva du tror på eller hvordan du velger å leve livet ditt.

Friheten har en grense: Min frihet slutter der din frihet begynner. Vi har ansvar for oss selv og for hverandre. Dette er Bergen Venstres ideologiske utgangspunkt for politikk.

Innhold:

Kapittel 1 - Klima og miljø

s. 4

Kapittel 2 - En trygg, grønn og aktiv by

s. 12

Kapittel 3 - Skole og barnehage

s. 14

Kapittel 4 - Helse og sosial

s. 18

Kapittel 5 - Næring

s. 24

Kapittel 6 - Kultur

s. 29

Kapittel 7 - Integrering

s. 33

Kapittel 8 - Dyrevelferd

s. 35

Kapittel 9 - Liberale rettigheter

s. 36

Kapittel 1: Miljø og byutvikling

Bærekraftig vekst

Bergen står foran en sterk befolkningsvekst. Det blir en utfordring å tilrettelegge for nok boliger, næringsarealer, servicetilbud og samferdsel samtidig som vi skal ta vare på naturen, redusere transportbehovet og bremse utslipp av klimagasser og annen forurensning.

Både klimautfordringene og arealutfordringene krever samarbeid over kommunegrensene. Venstre ønsker at Bergen skal samarbeide med nabokommunene i disse sakene for å finne de beste løsninger for miljøet og for befolkningen.

Bybanen og bærekraftig byutvikling

Bybanen må være ryggraden i kollektivtilbudet i Bergen. Hensikten med Bybanen er å ta unna det store antallet daglige reiser som foretas over relativt korte avstander. Banen må suppleres med hurtigbåter og ekspressbusser som går på tvers av byen for å sikre et godt kollektivtilbud både til det store flertallet og dem som skal reise langt. Banen skal bygges til alle bydelene på en måte som gjør at den kan brukes av flest mulig samtidig som reisetiden holdes nede slik at den er

konkurransedyktig. Venstre vil arbeide for at Bybanen skal være synlig og gå i det eksisterende gatenettet gjennom sentrum slik at en størst mulig del av sentrum får gangavstand til nærmeste stopp. For å sikre dette, ønsker Venstre at Bybanen skal gå over Torget og langs Bryggen.

Bybanen skal være en motor for bærekraftig byutvikling. Vekst og fortetting må skje langs bybanetraseen. Både boliger, arbeidsplasser, skoler, barnehager, handel og fritidsaktiviteter må plasseres nær kollektivknutepunktene. Slik vil vi begrense transportbehovet og sikre befolkningsvekst uten vekst i biltrafikken. En forutsetning for miljøvennlig byutvikling er at det økte transportbehovet som følger med folkeveksten, dekkes av gange, sykkel og kollektivtransport.

Venstre vil:

- ha en kontinuerlig utbygging av Bybanen til alle bydelene
- konsentrere vekst og byutvikling langs bybanetraseene og ved kollektivknutepunktene
- at vekst i transportbehovet dekkes av miljøvennlige transportmidler
- ha et langsiktig mål om å utvide bybanetraseen til Straume, Os, Knarvik og Kleppestø, forutsatt at mer miljøvennlig teknologi utvikles

- forbedre hurtigbåttilbudet fra Bergen sentrum til Kleppestø og Knarvik

Et bedre busstilbud

Venstre vil prioritere et bedre kollektivtilbud fremfor vekst i biltrafikken. I dag har fylkeskommunen eneansvar for kollektivtrafikken. Det må endres slik at Bergen kommune får det politiske ansvaret for kollektivtilbudet innad i kommunen. Slik kan vi sikre bedre koordinering mellom utbygging av byen generelt og utbygging av kollektivtilbudet spesielt. Det er viktig med et godt samarbeid med nabokommunene om utviklingen av kollektivtilbudet gjennom Skyss.

Inntil Bergen kan ta over det politiske ansvaret, er det likevel mye kommunen kan gjøre for å forbedre kollektivtilbudet. Venstre vil gi bussene prioritet i trafikken der det er mulig, etablere flere kollektivfelt på hovedveiene, fjerne gateparkering slik at bussene kommer enklere frem, gi bussene prioritering i lyskryss og generelt øke fremkommeligheten for kollektivtrafikken.

Trolleybuss og andre utslippsfrie konsept må utgjøre grunnstammen i kollektivnettet der hvor det ikke er skinnegående tilbud. Vi vil utvide trolleybusstilbudet med flere linjer.

Venstre vil:

- prioritere kollektivtrafikk, myke trafikanter og nyttetrafikk foran annen biltrafikk
- at kommunen skal ta over det politiske ansvaret for kollektivtrafikken i Bergen, men sikre et godt samarbeid med nabokommunene
- sikre bedre fremkommelighet for bussene
- utvide trolleybusstilbudet med flere linjer

Grønn, urban fortetting og byutvikling

Bergen kommer til å vokse raskt i årene fremover. For å sikre at folkeveksten ikke fører til mer forurensning og utslipp, må vi legge opp til en miljøvennlig urbanisering av byen. Vi må bygge i høyden der hvor det ligger til rette for det, for eksempel på Nygårdstangen og Møllendal eller nye områder på Nygård og Dokken. Bebyggelsen langs de viktigste kollektivtraseene i alle bydelene må fortettes. Ved slik fortetting er det viktig å sikre gode, solrike uteområder, levende gater med butikker, kafeer og annen aktivitet på gateplanet, samt tilstrekkelig lys og luft mellom bygningene. Dette kan bl.a. gjøres ved hjelp av varierte byggehøyder der man fastlegger maksimal utnyttelsesgrad på en slik måte at de som vil bygge høyt må «kjøpe luft» fra naboeiendommene.

Hva er «Air Rights»?

Flere byer i utlandet har tatt i bruk såkalte «air rights» for å styre høyhuspolitikken. Eiendomsaktører får anledning til å kjøpe retten til å bygge høyt fra eiere av bygg som ikke har, kan eller vil utnytte denne muligheten. På denne måten sikres en variert bebyggelse, hvor de som ønsker å bygge høyere får anledning til dette, samtidig som de bidrar at det er lønnsomt også å bygge lavere bygg, ved at de kjøper luftrettighetene» til nabobyggene.

Samtidig må vi ta vare på de spesielt særegne delene av byen. Høyhus egner seg ikke i områder som Sandviken, Nordnes, Sydnes og Nøstet. Den gamle trehusbebyggelsen i sentrum er utviklet ved stadig påbygging og endringer. Slik må byen få fortsette å utvikle seg, men nye elementer som tilføres de gamle husene må vise respekt for det historiske. Bruksendringer og nødvendige ombygginger av fasader må være tillatt i vernede strøk når det skjer på en god arkitektonisk måte.

Vi må sørge for trygge og attraktive byrom hvor hensynet til dem som bor der veier tyngre enn hensynet til trafikken eller utbyggerne. Venstre vil stille strenge krav til kvaliteten på arkitektur, grøntområder, fellesarealer osv. når Bergen skal bli tettere og mer urban.

Fortetting alene gir ikke plass til

den befolkningsveksten Bergen står overfor. I arealplanleggingen utenfor sentrum må det tilstrebes miljøvennlige løsninger som krever minst mulig transportbehov. Det kan oppnås ved å samlokalisere boliger, arbeidsplasser og servicetilbud. For å møte befolkningsveksten er det nødvendig å samarbeide med nabokommunene. Vi må også tenke nytt. For eksempel er det mulig å bruke overskuddsmasser til å forlenge Jektevikutstikkeren. Dette vil kunne gi mer enn 50 000 m² verdifullt sentrumsareal.

Sentrum trenger en revitalisering, og en ny, offensiv strategi for byutvikling. Skal vi beholde et levende bysentrum og utvikle et mer bærekraftig miljø, bør det legges til rette for en stor økning av sentrumsbeboere i de neste tiårene for boligbygging på rivningstomter, parkeringsareal, nedlagte næringsareal og godsområder. Utfylling i sjø på måter som sikrer at sjøen i større grad kan inngå i byen og mellom bygninger må vurderes. Vi vil invitere til idékonkurranser og legge til rette for prosesser styrt av kommunen og med aktiv medvirkning fra både innbyggere og utbyggere.

Venstre vil ha mangfold og variasjon i butikker, serveringssteder og kulturtilbud. Det må skapes flere møteplasser med uteservering, benker, skulpturer og lekeområder. Det må

også åpnes opp for markedsdager i ulike byrom. Det er viktig å gjøre sentrumshandel mer attraktivt uten å gå på akkord med byens identitet, miljøsyn eller fremkommeligheten for myke trafikanter.

Venstre vil:

- bygge tettere og mer urbant langs kollektivtraseer og senterområder
- tillate høyhus der det passer inn i bybildet
- sikre attraktive grøntområder i hele byen
- stille høyere krav til kvalitet i arkitekturen
- samlokalisere boliger, arbeidsplasser og andre funksjoner
- samarbeide med nabokommunene om arealutviklingen
- ha boligbygging på rivningstomter, parkeringsareal, nedlagt næringsareal og godsområder
- invitere til idékonkurranser og medvirkning i forbindelse med utvikling av byen
- ha et variert og mangfoldig utvalg av butikker, serveringsteder og møteplasser i sentrum
- sikre at nye og eksisterende bygg blir mer miljøvennlig gjennom innføring av grønn eiendomsskatt med skattelette tilpasset investeringene

Ren luft og mindre forurensning

Ulike typer trafikk er en viktig årsak til utslipp av farlige klimagasser, men trafikken bidrar også til lokal forurensning og reduserer livskvaliteten til de som bor i tungt trafikkerte områder. Venstre vil føre en politikk som gir bedre byluft og mindre lokal forurensning.

Mindre unødvendig biltrafikk

Bergen ligger bak mange andre byer når det gjelder å begrense biltrafikk. Vårt mål er å redusere biltrafikken med 10 % innen 2020. Færre parkeringsplasser, mer innfartsparkering, flere miljøgater og trafikkdempende tiltak som for eksempel rushtidsavgift eller miljødifferensierte bompenger er løsninger som har fungert i andre byer og som må vurderes i Bergen.

Kommunen må stimulere arbeidsgivere og arbeidstakere til å eksperimentere med fleksitidløsninger, ordninger med hjemmekontor, spontan samkjøring og lignende for å få ned transportbehovet i rushtiden. Kommunen bør selv gå foran som godt eksempel.

Venstre vil ha en forpliktende plan for reduksjon i biltrafikken frem mot 2020. Virkemidlene skal godkjennes av en tredjepart bestående av eksterne fagfolk, som for eksempel Transportøkonomisk Institutt, i

samarbeid med kommunen. En realistisk plan for reduksjon i biltrafikken er også nødvendig for å sikre mer penger fra staten til kollektivtrafikken i Bergen. Det er viktig for Venstre at begrensninger på privatbilismen ikke rammer næringskjøretøy unødig.

Vi ønsker at en ny Ringvei Øst fra Arna må få innslag sør for Fjøsangerområdet, sammen med en ferdigstilling av Ringvei Vest, byggetrinn 3. Et innslag ved Fjøsanger vil ligge for langt nord i Bergensdalen – og kan gjøre byluften enda verre. En ny firefelts-tunnel fra Fjøsanger til Fyllingsdalen kombinert med firefelts-vei gjennom hele sørlige delen av Fyllingsdalen er ikke ønskelig.

Venstre sier ja til fastlandsforbindelse mellom Sund og Ytrebygda, samt på sikt et tverrsamband mellom nordre del av Sotra og Nordhordland. Det forutsettes at kollektivtrafikken gis prioritet. Slike forbindelser kan bli spesielt viktige dersom ny godshavn skulle bli en kombinasjonsløsning med bruk av for eksempel Ågotnes og Mongstad.

Venstre vil:

- redusere biltrafikken med 10 % innen 2020
- ha en forpliktende plan for trafikkreduksjon, godkjent av eksterne fagfolk

- bidra til mer fleksibel arbeidstid for å redusere køene i rushtiden
- plassere Ringvei Øst til Arna sør for Fjøsanger
- ha fastlandsforbindelse mellom Sund og Ytrebygda

Trygt å sykle i Bergen

Sykkel er et godt egnet transportmiddel i en by som Bergen, selv om det regner mye. Med lite snø og milde vintre har vi potensial til å bli en god sykkelby. Venstre vil jobbe for å øke andelen syklister i tråd med de målsetningene kommunen allerede har, men som dessverre ligger langt unna. Ved siden av kollektivtrafikk, vil vi prioritere tilrettelegging for sykkel foran tilrettelegging for mer biltrafikk. Det må bygges sykkelveier samtidig med utbyggingen av Bybanen.

Mange har behov for å sykle til eller gjennom sentrum. Derfor må gjennomgående sykkelveinett her ha høy prioritet. Dette må derfor ferdigstilles i løpet av kommende bystyreperiode. Det må også settes opp en rekke fysiske tiltak som gjør det tryggere å sykle i bygatene, som lyskryssprioritering for syklister og varsellys i veibanen som minner bilistene om deres vikeplikt når de krysser sykkelvei, f.eks. ved høyresving over sykkelfelt.

Det må bli lov å sykle mot kjøreretningen i enveiskjørt

gater der dette er hensiktsmessig og trygt. Skiltingen av de ulike sykkelrutene må bli mer enhetlig og tydeligere der veiene deler seg.

Vi trenger en større satsing på høykvalitets-sykkelveier (sykkel-ekspressveier). Dette må inn i sykkelstrategier og transportplaner. Aktuelle, nye sykkelveiprosjekter kan være Eidsvåg – Eidsvågneset og sykkel tunnel til Fyllingsdalen.

Trygg og tørr sykkelparkering er avgjørende for et godt tilbud til syklister. Minst halvparten av alle nye sykkelparkeringer må bygges under tak. Vi vil prioritere tyverisikre sykkelparkeringsplasser.

Venstre vil:

- øke andelen syklister
- prioritere sykkel foran bil
- sikre at det bygges egne, adskilte sykkelveier
- tilrettelegge for el-sykkel
- innføre en ordning med bysykler

En miljøvennlig bilpark

Selv om biltrafikken må reduseres, vil mange fortsatt ha behov for privatbil. Venstre vil gi alle eiere av elbiler og andre nullutslippsbiler en «elbilgaranti»: Elbiler og andre nullutslippsbiler skal beholde alle dagens kommunale avgiftsfritak frem til i alle fall 2020.

Vi vil legge til rette for bildeleringer ved å stille krav om at deler av nye

og eksisterende parkeringsanlegg skal settes av til parkeringsplasser for disse. Det må bygges ut flere ladepunkter for elbil og en viss andel av parkeringsplassene på alle nye anlegg må reserveres biler uten utslipp. Vi vil jobbe for at borettslag og andre som etablerer ladepunkter for elbil kan få mer støtte.

Venstre vil etablere en klimasone med strenge utslippskrav til tunge kjøretøy. En klimasone kan også kombineres med andre trafikkreduserende tiltak, som for eksempel køprising.

Venstre vil:

- si nei til økte avgifter på elbil og andre nullutslippsbiler frem til minst 2020
- tilrettelegge mer for parkering og lading av elbiler
- øke området for boligsoneparkering og bygge flere underjordiske parkeringsanlegg for beboere i boligsonen
- redusere kravet til parkeringsplasser for nybygg i sentrale områder og øke kravet til sykkelparkeringsplasser
- forby parkering på rivningstomter i sentrale deler av byen for å stimulere til utbygging av disse tomtene

En utslippsfri havn

Bergen havn er viktig for de maritime næringene i byen, men må bli stilt miljøkrav til på lik linje

med andre. Venstre vil flytte sterkt forurensende skip om vinteren, når faren for akutt luftforurensning er stor. Bergen havn må få på plass et tilbud om landstrøm, slik at skip som ligger i havnen ikke behøver gå på tomgang.

Venstre vil:

- elektrifisere Bergen havn
- flytte forurensende skip
- utarbeide miljøkrav som må oppfylles for å legge til kai i Bergen sentrum

Ny godshavn

For å redusere lokal forurensning og globale klimagassutslipp må bergensområdet få en mer effektiv håndtering av godstrafikk, hvor det ikke fraktes gods i og gjennom sentrum. Det er viktig for byutviklingen at godshavnen på Dokken og godsterminalen på Nygårdstangen flyttes.

Det viktigste for Venstre er at en ny godshavn betjener det regionale behovet for godstransport på en mest mulig miljøvennlig måte. For oss er det et mål å få mest mulig gods over fra vei til jernbane og sjø. Varestrømmene i bergensregionen går i hovedsak inn til Bergen, ikke ut. Det er derfor viktig å få på plass kortere reisetid og et mer stabilt tilbud på Bergensbanen.

Venstre vil:

- flytte godshavnen fra Dokken

- og Jekteviken
- flytte godsterminalen fra Nygårdstangen
- etablere en ny, miljøvennlig godshavn i Bergensområdet
- få ned reisetiden for gods på Bergensbanen

Kildesortering og boss

Det viktigste tiltaket for bedre kildesortering og avfallshåndtering i Bergen er å selge BiR og legge avfallshåndtering ut på anbud med strengere miljøkrav. Venstre vil ta avfallsplanen tilbake til bystyrets politiske kontroll og ønsker derfor å avslutte det interkommunale samarbeidet rundt avfallshåndtering. Det må bli billigere å levere avfall til gjenvinningsstasjoner og det må i større grad legges til rette for kildesortering, kompostering og produksjon av biogass.

Venstre vil:

- selge BiR og avslutte det interkommunale avfallssamarbeidet
- legge avfallshåndteringen i Bergen ut på anbud med strengere miljøkrav
- utvide åpningstidene for å levere avfall til gjenvinningsstasjoner
- kreve at alt avfall fra privathusholdningene skal kildesorteres
- bygge ut bossug i hele Bergensdalen
- ha en regelmessig ordning med innsamling av farlig avfall i

nabolagene

Bergen som klimahovedstad

Bergen har muligheten til å bli Norges klimahovedstad og Nordens ledende by på fornybar energi. Ren elektrisitet og kompetanse på gode klimaløsninger kan erstatte olje og gass som motoren i næringslivet på Vestlandet, men da trenger vi politikere som satser på fornybar fremfor fossil energi.

Klimakommunen

Kommunen er en stor og viktig aktør for en mer offensiv klimapolitikk. Venstre vil ta klimahensyn i alt kommunen foretar seg. Offentlige nybygg bør ha passivhus-standard eller bedre, kommunens innkjøp må bli klimanøytrale, den kommunale bilparken bør være utslippsfri og Bergen må stille krav om klimaregnskap i alle store utviklingsprosjekter kommunen er involvert i. Venstre vil at det skal brukes klimasertifiseringsordninger som for eksempel BREEAM på større planer.

Venstre vil:

- at alle offentlige nybygg skal ha passivhus-standard eller bedre
- at hele den kommunale bilparken skal være utslippsfri
- stille krav om klimaregnskap og sertifisering ved alle store reguleringsplaner
- ha som mål at alle kommunale

nybygg har solcellepanel og grønne tak

Hva er "BREEAM"?

BREEAM er et miljøsertifiseringsverktøy for bygninger, et slags "Svanemerket" for byggeprosjekter. Sertifiseringen er tilpasset norske forhold og trekker inn alle aktørene og alle ledd i et byggeprosjekt for å fastsette hvor bærekraftig det er. Sertifiseringen dekker et bredere spekter av problemstillinger knyttet til miljø enn for eksempel bare energimerking gjør. BREEAM er så langt brukt på rundt 300 bygg i Norge.

Investeringsfond for fornybar energi

Venstre mener staten bør opprette regionale investeringsfond for fornybar energi, som kan være en motor for grønne investeringer. Dersom dette ikke skjer, bør Bergen kommune ta på seg ansvaret selv. Venstre vil da omdisponere deler av det fellesskapet eier i BKK-konsernet og opprette et investeringsfond for fornybar energi. Dette kan gjøres ved å redusere kommunens eierandel i BKK til en tredel og bruke fortjenesten som egenkapital til et grønt investeringsfond. En tredels eierskap i BKK vil kun bety en liten reduksjon i det årlige utbyttet, men sikrer fortsatt kontroll over viktige funksjoner, samtidig som det kan tilføre kapital i hundremillionersklassen til et

investeringsfond.

Venstre vil:

- opprette et investeringsfond for fornybar energi i Bergen

Kapittel 2: En trygg, grønn og aktiv by

Det er ingen motsetning mellom en by i sterk, urban vekst og en by med gode bokvaliteter, en aktiv befolkning og trygge, grønne byrom.

Grønne og blå byrom av høy kvalitet

Bergen trenger flere såkalte «blågrønne strukturer»; parker, elver, vann, badeplasser og friluftsområder som er tilrettelagt for flest mulig bergensere. Når vi skal bygge ut byen er det viktig å samtidig ta vare på grønne områder der vi kan. Politikere må tenke på de store linjene, men må også ha et øye for de små kvalitetene som gjør Bergen til en god by å bo i; snarveiene, smauene, lekeplassene osv. En viktig forutsetning for at en mer urban by skal bli god å bo i, er at det legges mer til rette for grøntområder, vassdrag og badeplasser.

Vassdrag, vann og sjø må tas vare på gjennom bruk. Allmenn tilgang til sjøen må sikres. Vassdrag i nåværende og fremtidige utbyggingsområder må være en del av byrommet, også utenom vanlige park- og grøntområder.

Vassdrag med tilhørende dyre- og fiskeliv må, der dette er aktuelt, fremheves og brukes i bolig- og næringsområder. Både villdyr og husdyr har en plass i Venstre visjoner for grønne og blå byrom.

Noe av det som gjør Bergen spesiell og attraktiv som by, er historiske brosteinsbelagte gater. Venstre vil stille krav om at nye bygater etableres med sykkelvennlig brostein der det lar seg gjøre.

Til tross for mye strandlinje har Bergens befolkning altfor liten tilgang til strandlinjen i sentrale strøk. Venstre vil derfor jobbe for å gjennomføre planene om nye badeplasser og generelt stimulere til småbåtliv og god offentlig tilgang til strandlinje og sjø

Venstre vil:

- ha flere parker, åpne elver, vann og friluftsområder i Bergen
- ha sykkelvennlig brostein i nye bygater
- ha en strandpromenade med badeplasser langs Store Lungegårdsvann
- etablere flere badeplasser, for eksempel på Kristiansholm
- videreutvikle Nye Sydnes sjøbad
- forlenge sesongen på Nordnes sjøbad

Friluftsliv

God tilgang til Byfjellene gjør

Bergen til en god by for friluftsliv. Venstre vil opprettholde byfjellsgrensen og unngå at den bygges ned. Det bør sikres bedre tilgjengelighet for bevegelseshemmede og eldre. Skilting, vedlikehold av turstier og lignende må gis høyere prioritet. Venstre vil opprette en egen avdeling for forvaltningen av byfjellene slik at dagens byfjellsforvalter blir leder av egen avdeling. Venstre vil utvide byfjellsområdene til følgende områder i prioritert rekkefølge: Veten i Åsane, Fanafjellet, Gullfjellet.

Av hensyn til artsmangfoldet på Byfjellene er det viktig at kommunen gjør en innsats for å redusere omfanget av sitka-gran, som er en fremmed tresort som fortrenger mye annen vegetasjon.

Venstre vil:

- opprettholde byfjellsgrensen
- sikre at alle får god tilgang på natur- og friluftsopplevelser
- redusere omfanget av sitka-gran

Organisert og uorganisert idrett

Idrett skaper trivsel, sosialt nettverk og folkehelse. Både den organiserte og uorganiserte idretten er viktig. Vi skal derfor sikre gode forhold for breddeidrett og legge til rette for mest mulig uorganisert aktivitet. Barn og unge skal være vår prioritet.

Vi ønsker også å bygge flere arenaer for lek og aktivitet, som flere ballbinger, skateparker, trampoliner, klatrestativ og hinderløyper, og bygge videre på suksessen med «Åpen hall» i idrettshaller ved å åpne enda flere haller og gymsaler for slik aktivitet. Det er viktig å etablere idrettsanlegg i tilknytning til nye skoler. Åpne og tilgjengelige nærmiljøanlegg er avgjørende, enten det gjelder svømmehaller eller andre idrettsanlegg. For å legge til rette for uorganisert aktivitet må flere fotballbaner kunne ha belysning også på kvelder uten organisert aktivitet. Alt dette er med på å skape gode oppvekstmiljø.

God idrettspolitikkk henger også sammen med byutvikling. Vi trenger skoleveier som er tilrettelagt for sykling og gåing. Når vi bygger byen større må vi ta vare på snarveiene, smauene, lekeplassene og de blågrønne strukturene med elver, vann, badeplasser og friluftsområder. For å gi rom for økt aktivitet i hele befolkningen er det viktig å bygge ut turstier både i bykjernen og i bydelene.

Venstre ser også på idrett som en viktig del av integreringsarbeidet i kommunen. Vi vil at idrettsmiljøene skal være inkluderende og åpne for alle, uavhengig av etnisk bakgrunn eller seksuell legning.

Venstre vil:

- sikre gode forhold for breddeidretten
- etablere idrettsanlegg i tilknytning til nye skoler
- jobbe for at idrettsmiljøene blir gode arenaer for integrering og inkludering
- legge bedre til rette for fysisk aktivitet for barn og unge
- åpne flere haller og gymsaler for uorganisert aktivitet

Flere grønne tak

Venstre vil ha mer bruk av grønne tak. Store nedbørmengder og overvann må enten føres i avløp, eller absorberes på en naturlig måte av vegetasjon og jordsmonn. Bruk av tak med vegetasjon kan forebygge flom. Urban vegetasjon kan sørge for en mer stabil temperatur fordi det fungerer som naturlig ventilering. Det kan også forbedre bylufta.

Venstre vil:

- utvide bruken av grønne tak

Kamp mot støyforurensning

Støyforurensning er et alvorlig og voksende problem som både forringer trivsel og helse. Det skaper også barrierer i byrommene og virker negativt inn på handel og annen bruk av byrommene.

Venstre vil:

- at politivedtektene innstrammes og moderniseres slik at politiet i større grad kan

- gripe inn ved nattebråk
- at støyende arbeid i nærheten av boligbebyggelse ikke bør tillates etter kl. 23.00
- at beboere skal alltid varsles om planlagt nattarbeid
- at det utarbeides en plan for utbygging av landstrøm i Jekteviken/Dokken og Skolten, og at det fases inn miljøkrav med maksimumsgrenser for støy og utslipp
- at skip som ikke innfrir de nødvendige miljøkravene må henvises til ytre deler av Bergen- og omegn havnevesens område

Studentboliger

Venstre vil jobbe for at kommunen tilrettelegger for flere studentboliger i nærheten av, eller med gode fremkomstmuligheter til, utdanningsinstitusjonene i Bergen, for eksempel ved å stille tomter til disposisjon for Studentsamskipnaden ved Dokken, godsterminalen eller Nordtomten på Kronstad.

Venstre vil:

- arbeide for flere studentboliger i Bergen

Kapittel 3: Skole og barnehage

Barn og unge er vår felles fremtid. For Venstre er det å sikre barn et godt utdanningstilbud av høy kvalitet avgjørende. Skole og

barnehage er først og fremst til for barnets skyld. Både barnehagetilbudet og skolen må bli mer tilpasset den enkeltes behov. Likebehandling av alle barn kan slå uheldig ut. Det samme kan overdreven kontroll, rapportering og politisk styring. Venstre vil ha en skole for læring og kreativitet.

Frihet og tillit i barnehage og skole

Venstre vil ha et system med mer tillit til kompetansen til de ansatte i barnehagene og skolene. Vi vil redusere sentralstyring, rapportering og skjemavelde. Mye av kartleggingen, både i barnehagen og skolen, er innført med gode hensikter, men resulterer ofte i kartlegging for kartleggingens egen skyld.

Vi vil ikke at kartlegging i barnehagen, som for eksempel TRAS, skal gå på bekostning av pedagogisk nærvær. Pedagogressursene, enten det er i skole eller barnehage, er den mest avgjørende faktor for kvaliteten. Skolen skal gi barn optimale muligheter uavhengig av kjønn, bakgrunn eller morsmål.

Venstre vil:

- gi mer ansvar og ha mer tillit til ansatte i barnehager og skoler
- redusere sentralstyring, kartlegging og rapportering

Et bedre barnehagetilbud

Barnehagene i Bergen er av god

kvalitet, men Venstre vil gjøre dem enda bedre. Vi vil prioritere flere pedagoger i barnehagene og sier ja til en kommunal bemanningsnorm. Det er viktig å stimulere barnehagene til mer samarbeid med andre, samt også trekke de private barnehagene inn i arbeidet med å heve kvaliteten.

For mange foreldre er det et stort problem at retten til barnehageplass er knyttet til om barnet er født før eller etter 1. september i et gitt år. Venstre vil innføre en ordning med rett til barnehageplass ved fylte ett år, slik at alle ettåringer i Bergen kan få et tilbud om plass, forutsatt at foreldrene søker minst fire måneder før plassen skal tas i bruk. Vi vil ha en tilskuddsordning som gir barnehagene økonomiske incentiv for kontinuerlig opptak.

Det er viktig å verne om barnas frie lek. Høy pedagogisk kvalitet på barnehager og skolefritidsordningen (SFO) står ikke i motsetning til dette, så lenge de ansvarlige er bevisst på at barn må få være barn, uten at hele hverdagen behøver være gjennomorganisert.

Barnehagene må få større spillerom til å bidra positivt til integrering. Om en barnehage mener et område har særskilte utfordringer som gjør det nødvendig for eksempel med utradisjonelle opptak eller gruppeinndelinger, vil Venstre at

de skal kunne søke kommunen om lov til dette.

Behovet for stabilitet og overordnede strategier er like stor i barnehagesektoren som i skolen. Vi vil derfor at kommunen skal ha en egen barnehageplan, slik vi har en skolebruksplan for grunnskolen.

Venstre vil:

- ha en kommunal bemanningsnorm for barnehager
- gi alle ettåringer rett til barnehageplass
- sikre den frie, kreative leken i barnehagene og SFO
- at barnehager kan bidra mer til integrering
- ha en egen barnehagebruksplan
- jobbe for at alle skal få tilbud om barnehage i nærheten av der de bor

En skole for kunnskap og like muligheter

Venstre vil ha en fri og fleksibel skole tilpasset den enkelte elev. Politikernes oppgave er å prioritere nok ressurser til skolen og la lærere og skoleledelse styre undervisningen mest mulig selv. Skolen skal styres av lærere, foreldre og elever og minst mulig av politikere og byråkrater.

Skolene og lærerne må få større spillerom. Nye problemstillinger utfordrer dagens pedagogiske modell. Dette kan for eksempel

være en uforholdsmessig høy andel av elever som ikke behersker norsk, eller at gutter blir overrepresentert blant de elevene som ikke henger med i undervisningen. Venstre vil at skolene skal kunne søke kommunen om å få bli forsøksskoler for alternative måter å håndtere dette på, dersom skolene ønsker det.

Estetiske og kreative fag bør få høyere status. Satsing på skriving, lesing og regning er positivt, men må ikke gjøre skolen snever. Alle har noe de kan bli flinke til, men for å få frem dette, må det være mange ulike fag tilgjengelig til å bli flink i. Elever som opplever mestring i ett fag, gjør det også bedre i alle de andre.

Venstre vil også prøve ut en ordning med varm skolemat ved enkelte skoler, for å se om dette har en positiv effekt på læringsmiljøet. Skoler i områder med levekårsutfordringer egner seg særlig godt som forsøksskoler.

Venstre vil:

- gi skolene større pedagogisk spillerom
- heve statusen for estetiske og kreative fag og styrke den kommunale kulturskolen
- innføre en prøveordning med varm skolemat
- integrere begge målformer i undervisninger fra 3. klasse
- at Bergen skal være initiativtaker til et

prøveprosjekt med undervisning i 2. fremmedspråk fra 5. klasse

Skolebygg og struktur

Gode skolebygg er en forutsetning for en god skole. Vi er mindre opptatt av hvem som bygger eller eier skolebyggene, enn av innholdet i skolen. Videre bør ikke skolebyggene legge begrensninger på pedagogisk utvikling. Venstre vil at alle nye skolebygg skal være fleksible med hensyn til nåværende og fremtidige undervisningsformer.

Friskoler er et viktig korrektiv til den offentlige skolen og gjør den bedre gjennom mangfold og konkurranse. For at alle elever skal ha en reell mulighet til å velge å gå på en friskole, må det være tilstrekkelig mange friskoler i kommunen. Venstre vil legge til rette for flere friskoler i Bergen.

Etterslep på vedlikehold av skoler er stort. Det er viktig å trekke med foreldreutvalgene på hver skole i prioriteringene av vedlikehold. De nye reglene for vedlikehold som ble innført etter at etterslepet kom frem er gode, men det er viktig å unngå at vedlikehold igjen blir en innsparingspost.

Venstre mener vi bør innføre tidsbegrenset inneklimagodkjenninger på 4 år, slik at endringer i regelverk, behov for oppgraderinger eller manglende vedlikehold kan avdekkes så tidlig

som mulig.

Skolebruksplanen er kommunens overordnede plan for skolestruktur i Bergen. Elever, foreldre og lærere har krav på forutsigbarhet. Endringer i skolestrukturen, for eksempel nedleggelse av skoler eller avdelinger, bør gjøres i overordnede skolebruksplaner.

Venstre vil:

- la private bygge og leie ut skolebygg der det er hensiktsmessig
- prioritere vedlikehold av skolebyggene
- at skolebygg skal være pedagogisk fleksible
- ha flere friskoler i Bergen
- innføre tidsbegrenset inneklimagodkjenning

En trygg skolehverdag

Alle barn har krav på en trygg skolehverdag. Skolen skal være et sted for læring og utvikling. Mobbing skal aldri aksepteres. Vi vil ha flere forebyggende tiltak mot mobbing og gjøre skolen ansvarlig for elevenes trivsel. Alle skoler skal ha en plan mot mobbing. Ansvar for mobbing ligger hos den enkelte skole, som må settes i stand til å håndtere slike problemer på en bedre måte og sikre rettighetene til både mobber og mobbeoffer. Om systemet svikter og noen må bytte skole som følge av vedvarende og grov mobbing, mener Venstre at det er mobberen som bør flyttes.

PPT-ressurser (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) må i større grad inn i skolehverdagen, ikke bare som utredningsinstans, men som kvalifisert personell som jobber med oppgaver som mobbing, angst, inkludering, selvmordsforebygging og lignende. Lokale selvhjelpsgrupper basert på frivillig deltakelse bør opprettes. I tillegg må helsesøstertjenesten styrkes gjennom statlige midler til flere helsesøsterstillinger, slik Venstre har foreslått på Stortinget.

En trygg skolehverdag krever en trygg skolevei. I tillegg til å jobbe for trygge gangveier generelt, vil Venstre vurdere å gi frivillige organisasjoner eller skolenes FAU støtte til å administrere «gå-grupper» eller lignende der dette må til for å gjøre det trygt å gå til skolen.

Venstre vil:

- at alle skoler skal ha en plan mot mobbing
- at PPT i større grad må inn i skolehverdagen
- ha flere helsesøstre
- legge til rette for trygge skoleveier

Bedre

morsmålsundervisning

Å beherske sitt eget morsmål er viktig for den enkelte elevs identitet. At bergensere behersker flere språk er også en stor styrke for byen og et stort konkurransefortrinn for

næringslivet. Skolen må i større grad gi opplæring i elevens morsmål for at de skal bli flinkere i dette, istedenfor bare å gi opplæring på morsmål til de som har svake ferdigheter i norsk. Vi vil utvide tilbudet om morsmålsopplæring innen de største minoritetsspråkene, gjerne som et tilbud på ettermiddagstid for elever fra 5. til 10. klasse.

Venstre vil:

- utvide tilbudet om morsmålsundervisning

Talentprogram

Noen elever har spesielle talent. Elever med særlige ferdigheter i et eller flere fag bør få tilbud om et eget talentprogram. Dette tilbudet kan gjerne legges i SFO-tiden, men elever kan få fritak fra ordinær undervisning i samme fag dersom fagansvarlig lærer synes dette er forsvarlig.

Venstre vil:

- opprette et talentprogram i barneskolen

Kapittel 4: Helse og sosial

Å gi alle et godt helse- og sosialtilbud er en av de viktigste oppgavene Bergen kommune har. Alle som får hjelp eller støtte fra det offentlige må behandles som selvstendige enkeltmennesker med

en like selvfølgelig rett til å ta egne valg som alle andre.

Forebygging og primærhelsetjenesten

Venstre vil legge forebygging til grunn for alt helsearbeidet i kommunen. Det er til fordel for den enkelte innbygger og for kommuneøkonomien. Derfor vil Venstre at kommunen utarbeider en folkehelsestrategi etter en kartlegging av demografiske data der målet er å engasjere byens innbyggere til å komme med innspill.

Helsestasjonene er en av de viktigste forebyggende helseinstitusjonene vi har. Venstre vil styrke helsestasjonene som kompetansemiljøer.

Venstre vil:

- la forebygging gjennomsyre helsearbeidet i Bergen
- utarbeide en folkehelsestrategi
- styrke helsestasjonene som kompetansemiljøer

Rusomsorg

Situasjonen for byens rusavhengige er uverdigg og uakseptabel. Bergen er blant de byene i Europa med flest overdosedødsfall og åpne russcener preger bybildet. Hver enkelt rusavhengig må sees som det mennesket han eller hun er - og bli møtt med tiltak som passer for situasjonen vedkommende er i. Venstre vil prioritere tiltak som

gir rusavhengige verdighet og som redder liv. De som ønsker et tilbud om rusfri behandling, bør få dette senest 24 timer etter avrusing. Samtidig må vi unngå at det beste blir det godes fiende. Venstre vil melde Bergen ut av organisasjonen ECAD (European Cities Against Drugs) og få slutt på en politikk som hindrer leger i å bruke virkemidler som beviselig virker.

Venstre mener den urealistiske visjonen om det narkotikafrie samfunnet har stått i veien for skadereduserende tiltak som erfaring fra andre land og byer viser at redder liv og øker livskvaliteten for de rusavhengige.

Derfor vil vi innføre ett eller flere brukerrrom i Bergen etter modell og erfaringer fra andre europeiske byer. Her vil rusavhengige som vi ikke klarer å nå med andre tiltak, kunne innta stoffene de er avhengige av på en forsvarlig måte. Brukerrom, i sammenheng med andre tiltak, redder liv og er avgjørende for å bli kvitt åpne russcener i Bergen.

Rusavhengige som røyker heroin istedenfor å sette sprøyter, utsetter seg selv for færre farer enn sprøyte-narkomane. Venstre vil derfor at Bergen skal søke staten om å få tillate røyking av heroin i brukerrommene. Helsevesenet må også kunne ta i bruk de virkemidlene vi har sett virke i andre land. Vi vil

derfor jobbe for at det blir tillatt med heroinassistert behandling av rusavhengige som ikke har nytte av legemiddelassistert rehabilitering (LAR).

For at behandlingen av rusavhengige skal fungere, er folk avhengige av et trygt sted å bo. Vi ønsker å fase ut bruken av hospits der det ikke er anbefalt av helsepersonell og erstatte det med egnede boliger for rusavhengige. De rusavhengige skal så langt som mulig selv få velge hvilket område de vil bo i. Kommunen må følge opp med tiltak som øker bo-eneven og minimerer eventuelle konflikter i nærmiljøet.

Venstre vil også jobbe for at kommunen skal legge til rette for at bostedsløse ruspasienter får en rusfri og egnet bolig i forbindelse med utskrivelse fra rusbehandling i døgninstitusjon, forutsatt at utskrivelse skjer som planlagt – og er varslet minst 6 uker på forhånd.

Arbeid er en viktig vei til rusfrihet. Venstre vil ha flere og bedre lavterskel arbeidstiltak i regi av ALF (Senter for arbeidslivsforberedelse).

I årene fremover vil vi få flere eldre rusavhengige. Venstre vil sørge for at disse får egnede tilbud i eldreomsorgen.

For å hindre smittefare, overdosefare og andre helseutfordringer for rusavhengige

er det avgjørende at det deles ut nok og riktig brukerutstyr. Derfor må Straxhuset og andre med ansvar for utdeling av rent brukerutstyr gis økonomisk handlingsrom til å prioritere dette.

Venstre vil:

- opprette brukerrom for rusavhengige
- tillate røyking av heroin i brukerrommene
- tillate at leger behandler rusavhengige med heroin
- fase ut bruken av hospits og erstatte med egnede boliger
- at alle skal få tilbud om rusfri behandling 24 etter avrusing
- sørge for gode omsorgstilbud for eldre rusavhengige
- melde Bergen ut av European Cities Against Drugs
- styrke lavterskel arbeidstiltak i regi av Senter for arbeidslivsforberedelse
- sørge for nok utdeling av rent brukerutstyr til rusavhengige
- at Bergen kommune skal legge til rette for å skaffe rusfri bolig ved planlagt utskrivelse fra døgnbehandling

Eldreomsorg

Retten til å bestemme i egen hverdag gjelder uavhengig av alder, og eldre som ønsker og kan bo hjemme med noen tilpasninger i boligen skal ha muligheten til det.

Alle må få nødvendig pleie og omsorg når de trenger det, og for dem som har behov for

sykehjem skal de være trygg på at de får god hjelp og verdig omsorg. Sykehjem i Bergen skal ha nok akutt plasser slik at mennesker som snarlig trenger sykehjemsplass slipper å stå i kø. Den medisinske kompetansen ved sykehjemmene bør oppgraderes slik at alle steder har en forsvarlig legedekning.

I fremtiden vil det være et større mangfold av pasienter med ulike livssyn ved sykehjemmene. Venstre mener at alle trossamfunn må få samme adgang til sykehjemmene som Den norske kirke.

Venstre vil:

- at eldre som trenger hjelp i hverdagen kan bli boende hjemme
- sikre nok akutt plasser i eldreomsorgen
- øke legedekningen ved sykehjemmene
- gi alle trossamfunn samme adgang ved sykehjem i Bergen

Bostedsløse, helsehjelp for papirløse og tiggere

Bergen skal være en varm og inkluderende by. Alle mennesker skal ha rett på et forsvarlig bo- og helsetilbud uansett bakgrunn. Derfor bør det være et tilfredsstillende sanitær- og overnattingstilbud for bostedsløse og tiggere i Bergen, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner. Kommunen skal også være en samarbeidspartner

med frivillige for å sørge for at papirløse innvandrere har grunnleggende og nødvendig helsehjelp.

Venstre vil:

- ha sanitær- og overnattingstilbud for bostedsløse og tiggere
- sikre helsehjelp til papirløse innvandrere

Bolig til alle

Alt for mange som har krav på kommunal bolig venter i kø. Boligmangel er en av de største utfordringene innen så ulike og mangfoldige områder som rusomsorgen, sosialtjenesten, barnevernet, tilbudet til utviklingshemmede, psykisk helse og mange flere. Det er også en av årsakene til at Bergen ikke alltid tar vår del av ansvaret for å bosette flyktninger.

Venstre vil ha en storstilt satsing på anskaffelse og bygging av kommunale boliger til alle disse gruppene, og øke ambisjonsnivået i det såkalte Boligprogrammet.

Kommunale boliger må ikke konsentreres på samme sted, men spres jevnt ut i hele byen. Steder som i dag har en altfor stor konsentrasjon av kommunale boliger, som for eksempel Løvstakksiden, må avlastes.

Venstre vil:

- ha en storstilt satsing på

etablering av kommunale boliger

- sikre at kommunale boliger er jevnt fordelt i hele byen
- innføre en ordning hvor de som bor i en kommunal bolig kan få mulighet til å kjøpe denne

Barnevern

Alle barn har rett til en trygg oppvekst og god omsorg. Når dette ikke kan sikres av foreldrene og deres nettverk må samfunnet trå til. Barnets beste, barnets deltagelse og barnets perspektiv skal ha hovedfokus i alle barnevernssaker.

For å sikre et mer helhetlig barnevernstilbud vil Venstre at Bergen kommune skal ta hele det offentlige ansvaret for barns oppvekstsvilkår og overtar ansvaret for de oppgavene det statlige barnevernet har i dag. Bergen har et barnevernfaglig miljø som er stort nok til å ivareta hele feltet og unngå at barn lider under dårlig samarbeidsforhold mellom stat og kommune.

For å komme tidligere inn i sakene må barnevernet gis økte ressurser. Dette vil igjen virke forebyggende på mange plasseringer i fosterhjem eller institusjoner. Det vil fortsatt være behov for å rekruttere flere gode fosterhjem, samt ha et variert tilbud av kompetente institusjoner. Barnevernet må bygge ut et fullgodt etterverntilbud og gjøre samarbeidet med psykiatrien,

rushelsetjenesten og politiet mer forpliktende.

For å sørge for at barnekonvensjonens forpliktelser blir godt ivaretatt vil Venstre gå inn for obligatorisk kursing til alle som jobber med barn og unge

Venstre vil:

- legge barnets beste, deltagelse og perspektiv til grunn i alle barnevernssaker
- overføre alt barnevern i Bergen til Bergen kommune
- at familieråd alltid skal brukes eller ha vært vurdert
- prioritere økte ressurser til flere fagstillinger
- gi barnevernsbarn i Bergen et fullgodt etterverntilbud
- gi obligatorisk kursing i barnekonvensjonens forpliktelser til alle som jobber med barn og unge

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Retten til å leve et godt liv der man selv har mulighet til å påvirke sin hverdag er avgjørende for Venstre. Derfor trenger vi gode tjenester for mennesker med psykiske eller fysiske funksjonshemninger, og brukerstyrt personlig assistanse må styrkes.

Venstre vil:

- styrke ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Psykisk helse

Psykiske lidelser berører mange. Venstre vil styrke samarbeidet mellom de ulike nivåene i behandlingsapparatet. Det er behov for å styrke innsatsen innen barne- og ungdomspsykiatri. Staten har et hovedansvar for dette, men det er et behov for en bedre samordning mellom de statlige og de kommunale tilbudene og for å se disse i en helhetlig sammenheng.

Et døgnåpent krisesenter for unge, gjerne i samarbeid med private aktører, kan være et viktig tiltak for å bedre den psykiske helsetjenesten for ungdom. I tillegg er det viktig å raskt etablere aktive samarbeidsgrupper rundt ungdommer som sliter, f. eks når det oppdages skoleskulk, rusproblemer eller lignende.

For å sørge for tidlig og riktig hjelp for pasienter med psykiske lidelser bør det settes frister for hvor lang tid det kan gå fra en bekymringsmelding kommer inn til kommunale hjelpetiltak iverksettes.

Det bør opprettes flere lavterskeltilbud i kommunen som kan ta hånd om lettere psykiske lidelser.

Venstre vil:

- styrke samarbeidet mellom alle nivå i behandlingsapparatet
- styrke innsatsen innen barne-

- og ungdoms-psykiatri
- etablere et døgnåpent krisesenter for unge
- sette frister for når hjelpetiltak iverksettes
- opprette flere lavterskeltilbud om psykolog

Sosialhjelp

Venstre vil aktivt bekjempe fattigdom, og vi vil styrke forholdene for dem som trenger sosialhjelp. Satsene må heves, ikke minst for familier med barn. Dette må gjøres ved at staten hever sosialhjelpen til de såkalte SIFO-satsene for minsteinntekt, slik Venstre har foreslått i Stortinget, med tilsvarende økt statlig finansiering.

Sosialhjelp skal være en midlertidig situasjon og at flest mulig mottakere får en jobb de kan leve av. Venstre støtter kommunens praksis med aktivitetsplikt for friske sosialhjelpsmottakere

For å gjøre det mulig å opprettholde gode relasjoner og godt samarbeid rundt en bruker ved for eksempel skifte av bolig til en annen bydel vil Venstre innføre fritt brukervalg av NAV-kontor, slik at man selv kan velge hvilket kontor man skal tilhøre – uavhengig av hvilken bydel man bor i.

Venstre vil:

- innføre fritt brukervalg av NAV-kontor

- videreføre aktivitetsplikt for friske sosialhjelpsmottakere

Fritt brukervalg

Alle som har behov for det skal sikres praktisk og medisinsk hjelp i hjemmet, men det må fortsatt skilles mellom helsetjenester og praktisk bistand. Slik sikres alle et forsvarlig tilbud. Venstre støtter fritt brukervalg i hjemmetjenesten og hjemmesykepleien, fordi det innebærer at folk kan velge mellom den kommunale leverandøren og ulike private leverandører. Det er viktig at det finnes et privat alternativ til kommunens hjemmetjenester, slik at den enkelte kan velge det tilbudet som vedkommende mener passer best. Mennesker må imidlertid også ha rett til ikke å velge, og alle som ikke vil eller kan velge mellom kommunale eller private hjemmetjenester skal automatisk tildeles hjelp fra den kommunale hjemmetjenesten. Pleietrengende må få bo i sitt eget hjem så lenge de ønsker det og så lenge det er medisinsk forsvarlig.

Venstre vil:

- sikre fritt brukervalg i hjemmetjenesten og hjemmesykepleien

Kapittel 5: Næring

Verdier må skapes før de kan fordeles. Næringspolitikken må stimulere til et konkurransekraftig og bærekraftig næringsliv. Venstre

vil legge noen prinsipper til grunn for hvordan kommunen skal opptre.

Venstre vil at kommunen:

- opptre forutsigbart, effektivt og vennlig
- stimulerer til innovasjon, nyskaping og samarbeid i all kommunal virksomhet fremmer forståelse for næringslivets betydning i
- er bevisst på hvordan byen kan bidra til å løse utfordringer utenfor kommunens grenser, også globalt i er seg bevisst sitt samfunnsansvar som arbeidsplass og arbeidsgiver

En attraktiv by for bedrifter og arbeidstakere

Det er stor konkurranse mellom byer og regioner om å tiltrekke seg virksomheter og kompetent arbeidskraft. Bergen skal være en attraktiv kommune å være i både for eksisterende og nye bedrifter og en ettertraktet kommune for mennesker å slå seg ned i. Viktige tiltak er økt tilgang på næringsarealer og mer smidig og effektiv saksbehandling i reguleringssaker. Boligbygging, god kommunikasjon, gode kulturtilbud og et høyt nivå på barnehager og skoler er også viktig for å gjøre kommunen attraktiv.

Venstre ønsker at Bergen skal oppheve forbudet mot søndagsåpne butikker dersom kommunene gis myndighet til dette.

Venstre vil:

- bidra til at det finnes nok næringsareal i sentrale områder av byen
- sikre at Bergen er en attraktiv by å etablere seg i, både for bedrifter og arbeidstakere
- si ja til søndagsåpne butikker

Marine og maritime næringer

Sjømat og skipsfart er viktige næringer med mye verdiskaping og mange arbeidsplasser. Kommunen må bidra til at marine og maritime næringer får tilgang på nok kompetent arbeidskraft. Politikerne har en viktig rolle i å tilrettelegge og synliggjøre næringene i samarbeid med andre offentlige aktører og med næringslivet selv. Bergen kan også bli ledende på miljøvennlig, maritim teknologi. Det stiller høye krav både til næringen selv - og til det offentlige. En av byrådene i Bergen bør ha et tydelig ansvar for å følge opp maritim næringspolitikk.

Venstre vil:

- sikre tilgang på kompetent arbeidskraft til marine og maritime næringer
- gjøre Bergen til en ledende by for miljøvennlig, maritim næring

Urban matproduksjon

Jordbruk og matproduksjon angår ikke bare distriktene. Venstre ønsker å bruke mer av

det eksisterende og fremtidige urbane arealet til matproduksjon. Nærproduksjon av mat er med på å gjøre det fysiske og sosiale bymiljøet bedre. Parsellhager, plener, rivningstomter og tak er eksempler på områder som kan brukes til små lokale dyrkingsarealer i kortere eller lengre perioder, og grå og grønne byrom får nytt liv med matvekster.

Venstre vil ha en strategi for urban matproduksjon, etter inspirasjon fra lignende prosjekter andre steder i verden.

Klimaendringer og andre faktorer kan gi dramatiske endringer i forutsetningene for jordbruk. Venstre mener derfor det er et selvstendig poeng å sikre vern av god matjord, selv om den ikke er i bruk.

Venstre vil:

- legge bedre til rette for urbant jordbruk og parsellhager
- sikre vern av god matjord, også den som ikke er i bruk

Senter for utenlandsk arbeidskraft

Venstre vil ha et senter for utenlandsk arbeidskraft slik det blant annet er i Stavanger. Arbeidsinnvandrere har et stort behov for ulike rådgivingstjenester, for eksempel om hvilke tilbud om norskkurs de kan benytte seg av. For næringslivet er slike tjenester et stort konkurransefortrinn, som

gjør det enklere å trekke til seg kompetent arbeidskraft, og bidrar til å lette overgangen til det norske arbeidsmarkedet.

Venstre vil:

- etablere et senter for utenlandsk arbeidskraft

Kunnskap

Kunnskap kan kompensere for et høyt norsk kostnadsnivå. Innovasjon og nyskaping i kunnskapsbedrifter skjer i samspill mellom utdanning, forskning og næringsliv.

Kommunen kan opptre som brobygger og tilrettelegger mellom virksomheter, organisasjoner, forskning- og utdanningsinstitusjoner. Konkret kan det skje ved å legge til rette for fysiske møteplasser, som i det planlagte teknologibygget (EnTek-bygget) ved Nygårdsparken.

Kommunen kan også bidra som døråpner for næringslivet overfor regjering og andre nasjonale beslutningstakere samt overfor internasjonale beslutningstakere. Det skal holdes jevnlig kontaktmøter mellom kommunen og relevante utdanningsinstitusjoner, bedrifter og organisasjoner for å avdekke behov og muligheter.

Et nyskappende næringsliv

Kommunen skal stimulere til innovasjon og nyskaping

i lokalt næringsliv. Business Region Bergen (BRB) skal være kommunens viktigste aktør overfor enkeltpersoner som vil dra i gang egen virksomhet. For å få det til, må BRB omorganiseres, eventuelt legges ned i dagens form. Venstre vil ha det strategiske ansvaret for næringspolitikken tilbake til kommunen, i tett samarbeid med fylkeskommunen. Samarbeid på tvers av kommunegrensene er også viktig. En omorganisert næringsavdeling må bruke ressursene sine på direkte, praktisk hjelp til gründere og nyetablerere i mye større grad enn BRB gjør i dag.

Venstre vil vurdere å etablere gründerstipender eller andre støtteordninger som kan gi direkte hjelp til oppstartsbedrifter.

Venstre vil:

- gjøre om Business Region Bergen mer praktisk rettet mot nyetablerere
- at kommunen selv skal ta et større strategisk ansvar for næringsutvikling
- innføre støtteordninger for oppstartsbedrifter

Grenseløst samarbeid

Kommunegrenser er uviktige for næringslivet. Bergen skal tenke utover kommunen og bidra til grenseløst samarbeid mellom næringsliv og kunnskapsinstitusjoner i hele regionen.

Bergensregionen har internasjonalt ledende bedrifter innen energi, sjømat og skipsfart. Vi har ledende forskningsmiljøer innen energi, klima og helse. Byen huser også sentrale miljøer innen menneskerettigheter.

Kommunen skal stimulere til at Bergensregionens bidrar til å løse globale utfordringer innen klima, menneskerettigheter og helse.

Den internasjonale merkeordningen Fairtrade bidrar til bærekraftig utvikling og livsviktig handel i fattige deler av verden. Venstre vil gjøre Bergen til en Fairtrade-by igjen, og vil også bruke andre gode og relevante sertifiseringsordninger.

Reiseliv

Reiseliv er mye mer en turisme. Konferansevirksomhet og næringsrettet transport utgjør store andeler av besøkende til Bergensregionen. Det ligger et stort potensial i tematisert reiseliv, med natur- og kultur som pilarer.

Bergensregionen må profilere seg på klimavennlig reiseliv. Derfor vil Venstre at det offentlige ikke skal være medeiere i organ som markedsfører svært forurensende reisemåter, som reiseutviklingsfondet "FLY BGO". Venstre sier også nei å utvide med en ny rullebane på Bergen lufthavn.

Bergen har som turistby mye turbiltrafikk. I Bergen må

alle aktører oppfylle strenge utslippskrav. Utfordringen med å finne egnede parkeringsareal for besøkende turistbuss, må løses så fort som mulig.

Venstre vil:

- gjøre Bergen ledende på miljøvennlig reiseliv
- si nei til utvidelse av Bergen lufthavn
- finne mer egnede parkeringsplasser for turistbuss

Kommunen som bedrift

Kommunen er en stor arbeidsplass og arbeidsgiver. Bergen må være en foregangsvirksomhet blant annet når det gjelder innkjøp. Så langt det lar seg gjøre må kommunen velge løsninger som fremmer innovasjon, nyskaping og bærekraft. Som en stor arbeidsgiver må kommunen også prioritere å ansette lærlinger og være åpen for kvalifiserte arbeidssøkere som av ulike grunner har falt ut av arbeidslivet.

Venstre vil:

- fremme innovasjon og bærekraft gjennom kommunale innkjøp
- prioritere å ansette lærlinger i kommunale virksomheter
- være åpen for arbeidssøkere som har falt ut av arbeidslivet

Kommunalt eierskap

Kommunalt eierskap i

konkurransen utsatte næringer kan skape konflikter mellom politikernes rolle som eiere og politikere som representanter for byens borgere. Det kan lett oppstå tvil om det er avkastning eller velferd som er målet. Derfor vil Venstre selge kommunens eierandeler i Tide og BIR, samt redusere eierskapet i BKK noe (se kapittel 1).

Grønn og rettferdig eiendomsskatt

For å nå ambisjonene våre, er Bergen avhengig av å styre sine egne inntekter og konsentrere seg om kjerneoppgavene sine.

Vi jobber for å flytte mer makt fra staten til kommunene. Slik det er i dag, er det derimot bare eiendomsskatten vi kan styre lokalt. Venstre mener eiendomsskatt er nødvendig for å gi bergenserne det velferdstilbudet de har krav på. Vi vil ha en eiendomsskatt på 3 promille av taksten på alle boliger i byen. For at ikke skatten skal slå usosialt ut, vil vi ha et høyt bunnfradrag. Det betyr at de med de med rimelige boliger betaler forholdsmessig mindre enn de med dyre eneboliger. Bergen Venstre ønsker en gjennomgang av eiendomsskatteloven for å begrense eiendommer som er fritatt fra eiendomsskatt. Vi vil også jobbe for at det blir lov å gi skatteletter til de som bygger passivhus eller gjør boligen sin mer energieffektiv.

Venstre vil:

- innføre en lav, grønn eiendomsskatt for alle boliger i Bergen
- ha bunnfradrag på eiendomsskatten slik at rimelige boliger skattes mindre

Skjenkepolitikk

Venstre ønsker en skjenkepolitikk som oppleves som forutsigbar og rettferdig for næringen. Dagens prikkssystem fungerer godt, og bør videreføres. Vi støtter prinsippet om at skjenkebevilling skal være lett og få og lett å miste. Det motsatte vil favorisere de store, veletablerte aktørene og gjøre det vanskeligere å starte noe nytt. Samtidig bør kontrollrutinene være utformet på en måte som lett luker ut useriøse aktører.

Venstre vil utvide maksimal skjenketid til den statlige maktgrensen kl. 03, og er samtidig tilhengere av at kommunene selv bør kunne sette grensen for skjenkestopp. Det er ønskelig å stimulere til at byens skjenkesteder har ulike skjenketider for å unngå store opphopninger i sentrum nattetid. Skjenkestopp for uteservering bør være kl. 01, slik det er i dag.

Systemet med kulturskjenking der noen kultursteder kan servere alkohol en halvtime lenger er i stor grad basert på synsing og personlig smak for hva som er et godt nok kulturtilbud, og bør

avskaffes.

Vi ønsker en skjenkepolitikk som fungerer som et virkemiddel i byutviklingen, og som oppleves som forutsigbar og rettferdig for næringen. Venstre ønsker at veksten i skjenkesteder i fremtiden først og fremst skal skje i bydelene. Dette vil vi sikre gjennom god byutvikling som gir oss urbane bystrukturer i bydelene, med restauranter, utesteder, kafeer osv.

Venstre vil:

- videreføre dagens prikksystem og prinsippet om at skjenkebevilling skal være lett å få og lett å miste
- utvide skjenketiden til kl. 03
- avskaffe systemet med kulturskjenking
- at skjenkesteder spres jevner ut i hele byen

Kapittel 6: Kultur

Kulturpolitikken skal stimulere og motivere frie, skapende krefter – ikke ensrette dem. Kultur skal bidra til demokrati og ytringsfrihet. Kulturlivet, kunsten, mediene, organisasjoner og sivile fellesskap skal ikke være instrumenter for det offentlige, men leve i kraft av seg selv og utfordre, kritisere og utvikle samfunnet uavhengig av politiske mål. Et mangfoldig og bredt kulturtilbud skaper dessuten større valgfrihet for den enkelte og er med på å bidra til bedre

livskvalitet.

Kulturpolitikken bør og kan i liten grad målstyres mot bestemte resultat, og aller minst når det gjelder kunstens form og innhold. Politikken kan tilføre ressurser og gi rammevilkår for kunstnerisk vekst. Kultursektoren er også en betydelig bidragsyter til en videre utvikling av Bergensregionen som en sterk, konkurransedyktig byregion.

Kultursektoren generer også arbeidsplasser og Venstre vil stimulere og hjelpe frem kultur-gründere som en del av næringspolitikken.

Fremtidens kulturutfordringer

Endringer i bosetting og infrastruktur får konsekvenser for morgendagens kulturpolitikk. Nye, spennende miljø dukker opp, og kulturbyråkratiet må være åpent og fleksibelt. Infrastruktur som bygg må være såpass fleksibelt at det kan brukes mange år fremover, selv om aktivitetstilbudene, endrer seg.

Et liberalt prinsipp er at det offentlige skal være sterkt og profesjonelt. Derfor ønsker Venstre å gjøre noen langsiktige kulturpolitiske prioriteringer, både for at det skal være forutsigbart og rettferdig. For at nye aktører skal få muligheten til å komme frem, kan det bety at andre må stå på egne ben, i mye større grad enn

i dag.

Dagens kulturpolitikk må samordnes i mye større grad med andre forvaltningsnivå som fylkeskommunen og staten. Venstre vil bruke kommunale midler til å prioritere kulturlivet for byen. Politikken forankres i by-politiske målsetninger på kultur- og idrettsfeltet. Kulturliv som har regionale og nasjonale interesser, må drives frem i samarbeid med flere og større organ.

Venstre vil ha enkle støtteordninger for kulturen. Overdrevne rapporteringer, og unødig mange søknadsprosesser, må unngås.

Venstre vil støtte opp om aktører som Design Region Bergen og filmfondet Fuzz, for at disse skal sikres mer like betingelser som tilsvarende aktører på Østlandet.

Venstre vil:

- ha fleksible kulturbygg
- at byråkratiet skal tilpasse seg kulturens behov, ikke omvendt
- legge ansvaret for regionale institusjoner hos regionale myndigheter
- ha rause og enkle støtteordninger
- støtte opp om Design Region Bergen og filmfondet Fuzz

Nynorsk- og dialektbyen

Bergen er Vestlandets hovedstad. Skal Bergen ta dette på alvor, og

være en inkluderende by for hele Vestlandet, må byen også ta et kulturelt og språklig ansvar. Flere av Bergens nabokommuner er nynorskkommuner. Nynorsk er en viktig del av vestlendingens identitet. For byen gjelder det samme for bergensdialekten, og det er viktig å verne om de særegne bergenske skrivemåtene på offentlige skilt og lignende. Språklig mangfold og toleranse må ligge til grunn for alt kommunen foretar seg.

Venstre vil:

- at Bergen kommune aktivt skal fremme språklig mangfold og toleranse
- at Bergen kommune skal arbeide for å bevare de bergenske skrivemåtene på offentlige skilt og lignende
- at dialekt bør ivaretas i offentlig skilting og stedsnavn

Kunst- og kulturinstitusjonene

Venstre vil i samarbeid med kunst- og kulturinstitusjonene i Bergen sikre at BIT Teatergarasjen og Den Nationale Scene (DNS) får gjennomført sine planlagte utbygginger, og at dansekompaniet Carte Blanche sikres produksjonslokaler og en hjemme-scene. Venstre vil ruste opp kulturaksen på Engen og lage flere attraktive, kulturelle byrom. Så lenge Den norske kirke er tilknyttet staten, er det naturlig at staten overtar vedlikehold av

kirkene, fra kommunene.

Venstre vil:

- sikre BIT-Teatergaransjen og hjemme-scene til dansekompaniet Carte Blanche
- at staten overtar vedlikeholdsansvaret for byggene til Den Norske Kirke

Filmbyen Bergen

Film og kino er en viktig del av kulturtilbudet i Bergen. Venstre vil at kommunen skal videreutvikle Bergen som en dynamisk filmby. Kinoen har en viktig kultur oppgave ved å sikre bredde i tilbudet og for å ivareta tilbudet til barn og unge. For å sikre et bredt og mangfoldig filmtilbud vil Venstre sikre støtte til filmfestivaler som Bergen Internasjonale Filmfestival (BIFF) og kulturinstitusjoner som Cinemateket.

Venstre vil:

- øke støtten til Bergen Internasjonale Filmfestival (BIFF) og Cinemateket
- etablere tiltak som stimulerer til økt bruk av bergensområdet til filminnspilling

Musikkbyen Bergen

Siden Bergensbølgen på 60-tallet har musikklivet vært viktig lokalt, og nytt stor respekt nasjonalt og internasjonalt. For å opprettholde statusen trengs

stadig forutsigbare rammevilkår i form av infrastruktur, kompetanse og ambisiøse støtteordninger. Ulike delene av næringskjeden har ulike behov, men både amatører og profesjonelle trenger øvingslokaler, steder å spille og mulighet for markedsføring.

Når områder rustes opp fordrives ofte kunstnere og musikere fra atelieene og øvingslokalene sine. Utviklere bør oppfordres til å skaffe disse alternativer. Arrangørleddet sikrer at byens borgere får møte musikken. Venstre vil sikre forutsigbare rammer både for festivaler og helårsarrangører, med spesielt fokus på de smalere uttrykkene som ikke har en kommersiell plattform å stå på. Musikklivets mulighet for billig markedsføring må sikres gjennom rimelige, lovlige plakatvegger.

Venstre vil:

- videreutvikle Braks kompetansesenter
- sørge for at det bygges øvingslokaler i tilknytning til de nye kulturhusene i bydelene, og at det tilbys alternativer der byutvikling medfører sanering av øvingslokaler
- sørge for at det eksisterer lovlige plakatvegger som også de uten store kommersielle muskler har råd til å bruke

Bydelshus

Alle bydelene i Bergen må få

sitt eget bydelskulturhus, som må være tilgjengelig for flest mulig. Arbeidet med kulturhus i Fyllingsdalen og i Åsane har gått alt for sakte. Venstre vil ha opp tempoet på byggingen av bydelskulturhus.

Venstre vil:

- at alle bydelene skal ha eget kulturhus

Museer og samlinger

Bergen har flere museer og samlinger av nasjonal betydning. Venstre vil at kommunene skal lage en samlet plan for gjennomføring av nødvendig nybygg og rehabiliteringer for at våre nasjonale skatter kan sikres og formidles også i fremtiden. Et brannteknisk museum må etableres i den gamle hovedbrannstasjonen. Bergen Kommune bør arbeide for å sikre statlig finansiering av Universitetsmuseets rehabiliteringsprosjekt, slik at de Naturhistoriske samlinger ikke forblir utilgjengelige lenger enn nødvendig.

Venstre vil:

- Lage en samlet plan for rehabilitering av museer og samlinger
- Få på plass et brannteknisk museum i den gamle hovedbrannstasjonen

Samtidskunst

Bergen er i ferd med å etablere seg som en spennende by innen samtidskunst. Her har både små og store visningssteder for kunst sin del av æren.

Kunstnere er avhengige av atelierer og visningssteder. Kommunen bør etablere en ordning med billige atelierer, og utbyggere bør oppfordres til å finne alternativer der kunstnere settes på gaten når gårder saneres.

Gatekunst er en naturlig del av bybildet, og Venstre ønsker å legge til rette for større utfoldelse av dette i det offentlige rom. Dette betyr også at det må være mulig å fortsatt avholde kurs om gatekunst, samt ha et mangfold av lovlige flater. Alle offentlige, grå betongvegger skal i utgangspunktet være lovlige. Det skal i tilfelle argumenteres mot for at det ikke skal være det, ikke motsatt.

Venstre ønsker å åpne for at veggene i gangtunnelen til Bystasjonen og Bergen storsenter skal kunne benyttes til kunstformål, der lokale gatekunstnere får muligheten for å komme med bidrag på veggene.

Venstre vil:

- tillate gatekunst på flere offentlige vegger som står uten utsmykning
- tilrettelegge for billige atelierer

- for kunstnere
- støtte opp om Bergen Kunsthall og Bergen Assembly
- åpne for utsmykking av undergrunnen ved Bystasjonen

Bibliotek

Bibliotekene skal være et sted som fremmer leselyst og kunnskapshunger, og fungerer som samlingspunkt for folk i alle aldre.

Venstre vil styrke bevilgningene til innkjøp av bøker og annet relevant materiale. Vi mener at biblioteket må forsterke sin satsing på internasjonalisering, både som multikulturell møteplass og gjennom innkjøp av bøker og annet materiale. Bibliotekene er også gode arenaer for kulturkafeer og lignende. Vi vil etablere nye biblioteksfilialer i Laksevåg, i Indre Arna, og i Ytrebygda.

Venstre vil:

- styrke bevilgningene til bibliotekene
- legge til rette for videre utvikling av kulturkafeer tilknyttet bibliotekene
- opprette biblioteksfilialer i Laksevåg, i Indre Arna, og i Ytrebygda

Kulturskolen

Kulturskolen er for mange unge inngangen til et liv med kulturengasjement innen musikk, dans, teater og visuelle kunstfag. Venstre vil styrke kulturskolen slik at alle barn og unge som

ønsker det får plass, og til en overkommelig pris.

Venstre vil:

- at alle barn og unge skal ha muligheten til å gå på kulturskolen

Historiebyen Bergen

Bergen har mange historiske bygninger, ruiner og byområder, fra middelalderen og frem til moderne tid. Disse er det viktig å ta vare på og gjøre kjent og tilgjengelige for allmennheten. Venstre vil sette i gang et eget prosjekt med kulturskiltning. Det må også etableres Kulturveivisere på sentrale steder i sentrum, slik mange andre byer har.

Venstre vil:

- skilte historiske bygninger, ruiner og byområder
- sikre fortsatt restaurering av middelalderkirkene

Kapittel 7: Integrering

Innvandrere er en berikelse for det norske samfunnet. De fleste innvandrere og deres barn er godt inkludert. Likevel står altfor mange innvandrere utenfor viktige deler av fellesskapet og utsettes for diskriminering. Integrering er en av Venstres satsningsområder – til gode for Bergens borgere, for næringslivet og for innvandrerne selv.

Inkludering

Integrering er et gjensidig ansvar og en gjensidig prosess, som krever respekt og stiller krav til begge parter. Bergen skal være en flerkulturell liberal by. Vi skal ikke akseptere intoleranse, undertrykking eller manglende respekt for loven. Samfunnet må stille krav om at de som ønsker å bosette seg i Norge gjør sitt beste for å tilegne seg gode norskkunnskaper. Mange innvandrere skaper sine egne arbeidsplasser. Venstre vil stimulere til at innvandrere kan starte opp egne firma/nyetableringer gjennom Innovasjon Norge.

Venstre vil:

- støtte private tiltak for økt integrering, med spesiell vekt på tiltak startet i innvandrer miljøene selv
- stimulere til at innvandrere kan starte opp egne firma/nyetableringer
- arbeide for jobbmesser rettet inn mot næringslivet og innvandrere med høy utdanning
- tilby fadder- og trainee-ordninger
- bruke anonyme jobbsøknader i kommunen
- styrke Innvandrersorganisasjoner slik at de kan benyttes til å spre informasjon og til å motivere innvandrere

Barnehage og skole som arena for integrering

Den viktigste arenaene for integrering er skolen og barnehagen. Et stort flertall av brukerne av Åpne Barnehager er minoritetsbarn. Venstre ønsker å bruke åpne barnehager mer i integreringsarbeidet

Venstre vil:

- satse på integrering i skolen og i barnehagen
- styrke norskopplæringen
- sikre gratis kjernetid for 5-åringer
- jobbe aktivt for å stimulere til at innvandrerbarn kommer i barnehage

Flyktninger

Det er i dag mange flyktninger med bosettingstillatelse som fortsatt venter på bosetting i kommunene. Det er viktig at hver enkelt kommune bosetter på nivå med forespørslene fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

Bergen har et ansvar overfor mennesker i nød og overfor mindre nabokommuner. Venstre vil følge Integrerings- og mangfoldsdirektoratets anbefalinger og bosette flere flyktninger.

Venstre vil:

- bosette flere flyktninger i Bergen, særlig enslige barn

- gi økte ressurser til det kommunale mottaksapparatet MOKS

Flerkulturell kompetanse

Krisesenteret i Bergen behøver mer flerkulturell kompetanse. Mange av brukerne har minoritetsbakgrunn og Venstre vil prioritere en mer målrettet satsing.

Venstre vil:

- sørge for at Krisesenteret har flerkulturell kompetanse

Områdemidler

Områdemidlene i statsbudsjettet har i flere år bare gått til Groruddalen i Oslo, selv om intensjonen med midlene var at alle de store byene skulle få sin del av denne potten til styrkingstiltak i områder med mange innvandre og flyktninger. Bergen er berettiget til å få flere områdemidler, og Løvestakken i Årstad bydel og Ytre Arna i Arna bydel peker seg helt klart ut som områder i Bergen som bør nyte godt av disse midlene.

Venstre vil:

- kjempe for å få områdemidler til Bergen som fast ordning

Kapittel 8: Dyrevelferd

Bergen skal være en foregangskommune innen dyrevern og dyrevelferd.

Husdyrhold skal ta hensyn til dyrenes naturlige adferd og behov. Dessverre er det ikke alltid slik, og ofte ser vi dyr utsatt for grusom behandling. Noe av det viktigste Bergen kan bidra med for dyrevelferden er å sikre at det finnes et apparat som kan forebygge, oppdage dyremishandling og hjelpe de mishandlede dyrene. Kapasiteten blant dyrevernorganisasjonene i Bergen er sprengt. Det gjelder også Dyrenes hus i Bergen som ble åpnet i 2014. Dyrenes hus har en enorm kompetanse på dyrevelferd, sørger hvert år for at flere hundre mishandlede dyr får behandling, og chiper og kastrerer/ steriliserer alle kattene de får inn.

Venstre ønsker å bidra til at Dyrenes hus blir et lokalt ressurs- og kompetansesenter for dyrevelferd i Bergen. Kapasiteten må økes, tilbudet utvides og sentrale dyrevelferdsfunksjoner som dyrevelferdskoordinator legges dit. Det er avgjørende at kommunen sikrer en døgnåpen veterinærvaktjeneste. Hvis det ikke lykkes vil vi at tilbudet opprettholdes i tilknytning til Dyrenes Hus.

Bergen kommune er en stor innkjøper av varer og tjenester. Det gir kommunen stor makt til å dra samfunnet i en dyrevennlig retning. Bergen Venstre mener at man ved innkjøp skal ta avgjørende hensyn til dyrevelferd, og hvis Venstre får gjennomslag nasjonalt for egen

dyrevelferdsmerking, skal Bergen velge dyrevelferdsmerket mat der hvor det er et alternativ.

Det er positivt at Mattilsynet og Politiet samarbeider tettere på lokalt plan. Dette er et samarbeid som vil bedre den lokale dyrevernerberedskapen og må videreutvikles enten det blir etablert et eget dyrepoliti eller ikke. Bergen kommune bør ta initiativ til et enda tettere samarbeid om dyrevelferd mellom forskjellige offentlige instanser, herunder de som jobber med fysisk og psykisk helse, veterinærer, dyrevelferdsorganisasjoner og kommunen selv.

Dersom ikke nasjonale myndigheter tar ansvaret sitt og avviker pelsdyroppdrett og forbyr ville dyr i sirkus, mener vi at Bergen selv må ta ansvar for at slik dyremishandling ikke skal foregå i vår kommune. Bergen bør ikke legge til rette for pelsdyrfarmer i kommunen, og bør nekte å leie ut arealer til sirkus som på sine opptredener i Norge har med ville dyr.

Venstre vil:

- støtte en holdningskampanje for sterilisering, kastrering og chipping av katter
- ta initiativ til tettere tverrfaglig samarbeid om dyrevelferd
- bidra til å utvikle Dyrenes hus til lokalt ressurs- og kompetansesenter for

dyrevelferd

- opprette eller videreutvikle sentrale dyrevelferdsfunksjoner som dyrevelferdskoordinator og veterinærvakt
- at Bergen skal benytte sin innkjøpsmakt til å velge dyrevennlige produkter
- nekte å leie arealer til sirkus med ville dyr
- ikke bidra til etablering av pelsdyrfarmer i kommunen
- jobbe for flere hundeparker

Kapittel 9: Liberale rettigheter

Liberal politikk tar utgangspunkt i det enkelte menneske. Samfunnet skal sikre frihet og muligheter for alle, uten å frata den enkelte ansvar. Politisk styring skal forankres i demokratiske institusjoner med stemmerett for alle. Demokrati, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, og trosfrihet er grunnleggende liberale rettigheter.

Venstre vil også legge til grunn et annet liberalt prinsipp, som sier at all politisk styring skal være offentlig tilgjengelig og åpent.

Personvern

Bergen kommune som tjenesteleverandør har mye informasjon om enkeltpersoner som blir innhentet på mange måter, for eksempel barnehageopptak, elevevaluering, i helsesektoren, eller i søknader.

Dette skal behandles svært varsomt, og lagres kortest mulig. Personopplysninger er borgerens egen eiendom, og aktører som bruker slike data må slette disse på oppfordring, og aldri videreformidle disse uten tillatelse. Alle borgere skal ha rett til å se hvilke data det offentlige har lagret om dem, og til å vite hvem som har fått tilgang og hvorfor. Personopplysninger og identitet i helseregistre må krypteres, og bare de som faktisk er involvert i behandlingen av en pasient skal ha tilgang til journalopplysningene.

Ansatte i Bergen kommune skal rett og mulighet til å ytre seg om faglige eller arbeidsrelaterte spørsmål. Varsling om bekymringsverdige forhold må ikke sees på som "sladring".

Venstre vil:

- sikre at personopplysninger lagres i minst mulig grad
- gi alle rett til å få oversikt egne personopplysninger
- sikre at offentlig ansatte har en reell rett og mulighet til å ytre seg offentlig
- kreve at opplysninger i helseregistre krypteres

Lokaldemokrati

Makt skal spres og balanseres. Derfor vil Venstre opprette bydelsstyrer i Bergen igjen, og gi dem reell makt. Representantene skal velges på samme måte som bystyret. Bydelsstyrene bør få

ansvar for eksempelvis kultur- og ungdomstiltak, fritidsaktiviteter for barneskolettrinnet, skjenkebevillinger, forvaltning av lokale parker og lokale klagesaker i plan- og bygningsaker. Bydelene må kunne kjøpe og selge tjenester, og utveksle tilbud seg imellom.

All politisk forvaltning, som saker til bystyremøter og lobbyvirksomhet, skal alltid være offentlig tilgjengelig, som gjennomgående prinsipp. Venstre har en sterk tro på et ansvarlig, representativt demokrati, og vil være restriktive med bruk av folkeavstemninger.

Venstre vil:

- opprette demokratisk valgte bydelsstyrer med reell makt
- sikre at møter i folkevalgte organer er åpne og tilgjengelige

Det offentlige rom

Venstre vil at alle skal ha rett til å ferdes anonymt, både fysisk og digitalt. Kameraovervåking av det offentlige rom er uønsket.

Alle skal fritt ha tilgang til det offentlige rom. Ytringer og kulturelle uttrykk skal ikke reguleres, med mindre det går direkte ut over andres personlige frihet, som for eksempel ved fremsetting av trusler eller unødvendig og langvarig støy.

Venstre vil ha en by hvor det skal

være lov å be om hjelp, og vil derfor ikke innføre kommunale tiggeforbud. Sosiale utfordringer løses med sosiale tiltak, som helse- og velferdsordninger, ikke med forbud.

Venstre vil aldri stille krav til politiske standpunkt, utover støtte til demokrati og menneskerettigheter, når aksjonsgrupper, politiske organisasjoner, trossamfunn eller andre med religiøst fundament vil bruke det offentlige rom. Det samme gjelder kommunale støtteordninger.

I Bergen skal alle skal ha rett til å gå i religiøse og kulturelle plagg, eller benytte religiøse symboler i det offentlige rom, som skolen. Kommunale kulturbygg som skal huse et bredt spekter av aktiviteter, må også tilpasses forskjellige trossamfunn sine behov.

Venstre vil iverksette tiltak for å informere barn og unge om religionsfrihet og hvilke rettigheter de har i Norge, samt jobbe mot at noen utsettes for tvang til å bære bestemte plagg som hemmer bevegelsesfrihet eller interaksjon.

Venstre vil:

- være restriktive med å tillate kameraovervåkning
- si nei til forbud mot tigging

Universell utforming (UU) og digital tilgjengelighet

Samfunnsskapte barrierer gjør det i dag vanskelig for mange med nedsatt funksjonsevne å delta i samfunnet på lik linje med andre. Diskriminering og likestilling handler ikke bare om holdninger, men også om å fjerne fysiske hindre for deltakelse. Venstre ønsker en universelt utformet (UU) by som sikrer tilgjengelighet for alle. Dette er nødvendig for noen, og gjør det enklere for alle.

Venstre vil:

- stille krav om universell utforming i offentlige anbud
- at informasjon fra det offentlige er tilgjengelig for alle
- at offentlige tjenester digitaliseres, og tilbyr helhetlige og brukervennlige digitale løsninger alle nye skoler er universelt utformet
- at infrastruktur for kollektivtransporten er tilgjengelig for alle, også gjennom visuell informasjon
- bruke reelt åpne standarder både internt i offentlig sektor og i kommunikasjon og datautveksling med innbyggere og privat næringsliv

Venstres 10 liberale prinsipp

1. Friheten skal gjelde overalt, for alle.
2. Det personlige ansvaret er ufravikelig.
3. Alle har ansvar for hverandre, for miljøet og for kommende generasjoner.
4. Virkelig frihet forutsetter felleskap og rettferdighet.
5. Alle er likeverdige, men ingen er like.
6. Politikk skal fremme livskvalitet og menneskelig vekst.
7. Politisk makt skal komme nedenfra.
8. Makt skal spres og balanseres.
9. Den liberale staten er upartisk, sterk og begrenset.
10. Liberalismen er optimistisk og alltid underveis.

venstre.no/bergen

facebook.com/bergenvenstre

twitter.com/bergenvenstre

instagram.com/bergenvenstre

VENSTRE
Folk først.

